

Osallisuutta vahvistava rakenteellinen sosiaalityö (ORAS)

Tuomo Kokkonen, Niina Rantamäki, Jiri Nieminen, Sini Pallasvuo

- Rahoitus STM sosiaalityön yliopistotasaisen tutkimuksen valtionavustus 9/2024-12/2026
- Tutkimuksen toteuttaa Jyväskylän yliopisto, Yhteiskuntatieteiden ja filosofian laitos
- Kenttätöskentely kaikilla hyvinvointialueilla, haastattelut viidellä hyvinvointialueella
- Innovatiivisten osallisuus- ja vaikuttamiskäytäntöjen analyysi sekä niitä kehittävä Delfoi-paneeli
- Tutkimuksen tavoitteet
  1. Kiinnittää huomiota kaikkein haavoittuvimmassa asemassa olevien asukkaiden sekä palvelujen käyttäjien osallisuuteen ja vaikutusmahdollisuuksiin hyvinvointialueilla
  2. Vahvistaa tietämystä palvelujärjestelmän tutkimuksen, sosiaalityön tutkimuksen sekä politiikan tutkimuksen leikkauksessa leikkauspisteessä olevista teemoista
  3. Vahvistaa sosiaalityön teoriaa ja itseymmärrystä liittyen ammatin poliittiseen ulottuvuuteen sekä sen asemaan suhteessa julkiseen valtaan

ORAS-tutkimuskysymykset

- 1) Miten hyvinvointialueet tekevät osallisuustyötä ja minkälaisiin käsityksiin osallisuudesta ja vaikuttamismahdollisuuksista työ perustuu?
- 2) Minkälainen rooli (rakenteellisella) sosiaalityöllä on hyvinvointialueiden osallisuustyössä, koskien sekä olemassa olevaa toimintaa että sen kehittämistä?
- 3) Tunnistaa kaikkein haavoittuvammassa asemassa olevien asukkaiden osallisuuden ja vaikuttamisen aihioita sekä miten näitä toimintoja on mahdollista tukea ja laajentaa?

Sote-palvelut muuttuvassa poliittisessa järjestelmässä

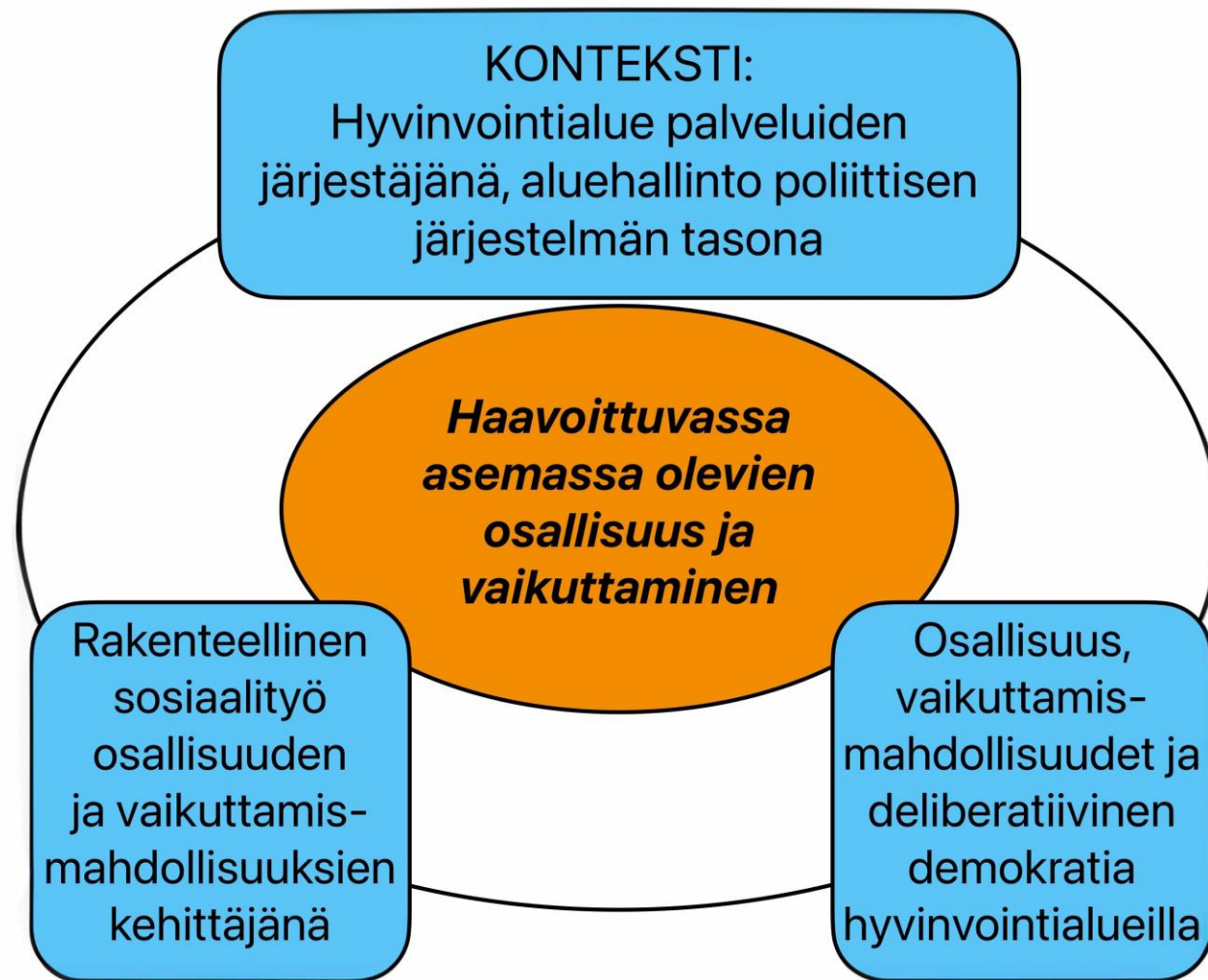
- Hyvinvointialueiden käynnistyminen on luonut uuden poliittisen päätöksenteon tason
  - Hyvinvointialueet edustavat muutosta sekä poliittisessa järjestelmässä että julkisessa palvelujärjestelmässä
- Laki hyvinvointialueesta (2021/611, 29 §) velvoittaa demokratian ja asukkaiden osallisuuden kehittämiseen hyvinvointialueilla
  - Perustaltaan nämä velvoitteet ovat samanlaisia kuntalain velvoitteiden kanssa
  - Pyrkimys kehittää asukkaiden osallisuutta on samanhenkistä rakenteellisen sosiaalityön perinteen sekä Sosiaalihuoltolaissa (2014/1301) määritellyn rakenteellisen sosiaalityön kanssa
- Hyvinvointialueiden alku on ollut haasteellinen (myös poliittisesti)
  - 2022 aluevaalien äänestysprosentti jäi alhaiseksi (47,5%) ja poliittisten elinten toiminnan käynnistyminen on ollut takkuista
  - Siirtyminen kuntaperustaisesta järjestelmästä on tuottanut minimutkaisien hallintojärjestelmän
  - Säästöpaineeet korostavat managerialistista ja taloudellistavaa päätöksentekoa demokratian edistämisen kustannuksella

Hankkeen tutkimukselliset lähtökohdat

- Sosiaalityön poliittisuus
  - Sosiaalityön pyrkimykset kehittää palvelujärjestelmää ja vaikuttaa yhteiskunnallisen edistyksellisen muutoksen puolesta eivät rajaudu hallinnon piiriin (policy), vaan ovat myös poliittisia (politics)
  - Viranomaisroolissa toimimisen lisäksi sosiaalityön ammatillisena tavoitteena on oltava palvelujärjestelmän puutteiden ja yhteiskunnallisten ongelmien vieminen julkiseen keskusteluun (politisoiminen)
- Osallisuus on myös poliittista
  - Suomessa osallisuutta edistävät toimet ovat usein määrittyneet hallinnon tavoitteista käsin
  - Osallisuuden poliittisuuden vahvistaminen määrittelee uudelleen osallisuuden sisältöä ja tavoitteita
  - Poliittisesti ymmärretty käsitys osallisuudesta tukee sosiaalityön pyrkimyksiä vaikuttaa yhteiskunnassa
- Deliberatiivinen demokratia tarjoaa uutta tietoa ja uusia mahdollisuuksia kehittää palveluita
  - Sosiaalisten olojen ja sote-palveluiden politisointi tasa-arvoisella ja kaikkia osapuolia kunnioittavalla tavalla
  - Eri toimijoiden – palveluiden käyttäjät, viranhaltijat, johtajat, poliittiset päättäjät – välinen keskustelu
  - Poliittinen deliberaatio mahdollistaa myös oikeutettujen erimielisyyksien tunnustamisen

ORAS-hankkeen Tutkimusasetelma

ORAS-tutkimushankkeen työpaketit

TYÖPAKETTI	TUOTOS
TP 1: Osallisuuspolitiikan nykytila hyvinvointialueilla 9/2024–4/2025	Kokonaiskuva osallisuuspolitiikan nykytilaa hyvinvointialueilla
TP 2: Kansalais- ja asiakasosallisuuden lakisääteiset käytännöt 1/2025–12/2025	Tieto vaikuttamistoimielinten toiminnasta osallisuuden ja deliberatiivisen demokratian näkökulmasta
TP 3: Rakenteellinen sosiaalityö osallisuuden ja vaikuttamisen kehittäjänä 1/2025–12/2025	Osallisuustyön mallien jäsenitys inklusiivisen poliittisen työn näkökulmasta
TP 4: Syvenevän osallisuuden aiheet hyvinvointialueilla 11/2025–10/2026	Teoreettinen analyysi osallisuuden ja demokratian vahvistamisesta hyvinvointialueilla
TP 5: Poliittikkasuositukset ja tiedottaminen 5/2026–12/2026	Verkkosivu ja blogi/vlogi Materiaalipaketti osallisuustyöstä Loppuseminaari ja poliittikkasuositukset

Tutkimustiimin työnjako

- **Tuomo Kokkonen**, YTT, dosentti (rakenteellinen sosiaalityö, UTU), yliopistotutkija
  - Tutkimuksen johtaja
  - Työpakettien 3, 4 ja 5 vastuullinen tutkija
- **Niina Rantamäki**, YTT, tutkimuskoordinaattori
  - Työpaketin 2 vastuullinen tutkija
- **Jiri Nieminen**, YTT, yliopistonopettaja
  - työpaketin 1 vastuullinen tutkija
- **Sini Pallasvuo**, VTM, sosiaalityöntekijä ja sosiaalityön jatko-opiskelija JY

JYVÄSKYLÄN YLIOPISTO
UNIVERSITY OF JYVÄSKYLÄ

Kiitos huomiosta